

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Юридичний факультет
Кафедра цивільного права і процесу

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ОБИГУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ**

**ПРОГРАМА СПЕЦКУРСУ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
(ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ)**

для студентів юридичного факультету

Львів 2012

О.С. Яворська, доктор юридичних наук, доцент

Правове регулювання обігу цінних паперів Програма спецкурсу та

методичні рекомендації для студентів юридичного факультету – Львів:

Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана

Франка. –2012. – 27с.

Авторські права застережені

Тема 1. Поняття та структура ринку цінних паперів України.

Поняття “фінансовий ринок”, “фондовий ринок”, “ринок цінних паперів” та їх співвідношення.

Структура ринку цінних паперів. Первинний, вторинний ринок. Біржовий, позабіржовий ринок.

Значення та функції ринку цінних паперів.

Характеристика законодавчого регулювання ринку цінних паперів України. Розвиток ринку цінних паперів України.

Тема 2. Цінні папери – інструменти фондового ринку.

Групи та види цінних паперів за законодавством України.

Загальна характеристика пайових, боргових, іпотечних, товаророзпорядчих, приватизаційних, похідних цінних паперів. Фундаментальні ознаки цінних паперів. Функції цінних паперів.

Класифікація цінних паперів. Первинні та похідні цінні папери. Державні, муніципальні та корпоративні цінні папери. Емісійні та неемісійні цінні папери. Інвестиційні цінні папери. Іменні цінні папери, цінні папери на пред’явника, ордерні цінні папери. Документарні та бездокументарні цінні папери.

Тема 3. Акція як цінний папір.

Правовий статус акціонерних товариств як емітентів акцій. Проблеми законодавчої регламентації видів акціонерних товариств за законодавством України.

Поняття та ознаки акції. Види акцій за законодавством України. Прості та привілейовані акції. Іменні акції. Права власників акцій. Значний, блокуючий, контрольний пакет акцій. Проблема захисту прав дрібних акціонерів.

Природа дивідендів, дивідендна концепція акціонерних товариств.

Первинне розміщення акцій. Корпоративні операції з акціями: дроблення, консолідація, законодавчі шляхи збільшення (зменшення) розміру статутного фонду. Придбання акціонерними товариствами власних акцій. Захист прав акціонерів при додатковій емісії акцій.

Види акцій в розвинутих ринкових системах.

Інші цінні папери пов’язані з акціями. Сертифікат акції.

Тема 4. Облігації.

Поняття, ознаки облігації як боргового цінного паперу. Порівняльна характеристика облігацій та акцій.

Основні види облігацій. Державні облігації внутрішніх позик. Муніципальні облігації. Корпоративні облігації. Облігації зовнішніх державних позик. Класифікація облігацій. Випуск та розміщення облігацій. Права власників облігацій.

Тема 5. Казначейські зобов'язання республіки. Ощадні сертифікати. Приватизаційні папери.

Казначейські зобов'язання республіки. Поняття, види. Порівняльна характеристика казначейських зобов'язань та облігацій.

Основні характеристики ощадних (депозитних) сертифікатів. Придбання ощадних (депозитних) сертифікатів та виплата доходу по них. Правовий режим ощадної книжки

Приватизаційні папери як особливий вид державних цінних паперів.

Тема 6. Іпотечні цінні папери.

Характеристика іпотечних цінних паперів. Заставна: ознаки, форма та реквізити заставної, перехід прав за заставною.

Іпотечні сертифікати: ознаки та види іпотечних сертифікатів. Права власників іпотечних сертифікатів. Забезпечення виконання зобов'язань за іпотечними сертифікатами.

Іпотечні облігації: поняття та види іпотечних облігацій. Права власників звичайних та структурованих іпотечних облігацій. Особливості виконання зобов'язань за іпотечними облігаціями.

Сертифікати фонду операцій з нерухомістю. Види сертифікатів ФОН, особливості обігу сертифікатів ФОН.

Тема 7. Товаророзпорядчі цінні папери.

Поняття та види товаророзпорядчих паперів. Просте складське свідоцтво: поняття, реквізити, передача прав за простим складським свідоцтвом.

Подвійне складське свідоцтво: поняття, види, передача прав за подвійним складським свідоцтвом.

Правове регулювання діяльності сертифікованих товарних складів, які мають право видавати прості та подвійні складські свідоцтва.

Інші види товаророзпорядчих цінних паперів у світовій практиці. Коносамент: поняття, види, права за коносаментом.

Тема 8. Правове регулювання вексельного обігу за законодавством України.

Поняття та особливості вексельного права. Види і реквізити векселів. Простий та переказний вексель. Класифікація векселів. Суб'єкти вексельного обігу.

Поняття, форма і функції індосаменту. Види індосаменту. Акцепт векселя. Аваль (вексельне поручительство). Порівняльна характеристика індосаменту та цесії.

Здійснення платежу за векселем. Визначення строків платежу. Місце платежу, доміциляція.

Вчинення протесту векселів. Поняття і види протесту, порядок вчинення протесту, наслідки протесту векселів.

Вексельна давність.

Тема 9. Фондові деривативи.

Спеціальні (похідні) цінні папери: опціони, варанти, ф'ючерси, базовий актив фондових деривативів.

Вимоги до реєстрації випуску опціонів. Особливості випуску та порядок реєстрації випуску варантів. Вимоги щодо випуску ф'ючерсів та порядок здійснення його реєстрації.

Права власників фондових деривативів.

Тема 10. Правовий статус учасників ринку цінних паперів.

Учасники фондового ринку: емітенти цінних паперів, фінансові посередники, інвестори, держава. Вимоги до професійних учасників ринку цінних паперів.

Правовий статус емітентів. Правове регулювання емісії цінних паперів. Порядок реєстрації та форми випуску цінних паперів.

Інституційні та індивідуальні інвестори. Правове регулювання інвестиційної діяльності. Правовий статус інститутів спільного інвестування. Класифікація ІСІ. Корпоративні інвестиційні фонди. Порядок утворення, статутний фонд, органи корпоративного ІФ, порядок формування та компетенція, діяльність корпоративного інвестиційного фонду. Пайовий інвестиційний фонд, порядок утворення пайового ІФ. Правовий статус компанії з управління активами ІСІ. Особливості емісії та обігу цінних паперів ІСІ.

Правовий статус страхових компаній-інвесторів на фондовому ринку України. Організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності. Порядок утворення, статутний фонд, органи страховика та їх компетенція. Правовий режим спеціальних та резервних фондів, порядок їх використання.

Правовий статус пенсійних фондів як інвесторів на фондовому ринку України.

Правовий статус саморегульованої організації на ринку цінних паперів.

Тема 11. Правовий статус фінансових посередників на ринку цінних паперів України.

Види професійної діяльності на фондовому ринку України.

Проблема довірчої власності та довірче управління майном. Правове регулювання трастових операцій. Правовий статус довірчих товариств. Трастові операції банків на фондовому ринку України.

Торговці цінними паперами. Умови провадження діяльності торговцями цінних паперів. Комісійна та комерційна діяльність з цінними паперами. Вимоги до договорів на здійснення комерційної та комісійної діяльності з цінними паперами. Обов'язки торговців цінними паперами.

Тема 12. Правові засади функціонування біржового та позабіржового ринків цінних паперів.

Діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку. Правовий статус фондової біржі. Утворення фондової біржі. Локальні акти фондової біржі.

Організаційно оформлені позабіржові торговельно-інформаційні системи. Умови видачі свідоцтва ТІС. Права та обмеження у діяльності ТІС.

Порядок торгів на фондовій біржі. Допуск цінних паперів на біржу (лістинг).

Способи торгів цінними паперами: простий, подвійний аукціон.

Види угод на фондовій біржі. Правила реєстрації біржових угод.

Тема 13. Правове регулювання депозитарної діяльності.

Система, структура та функції Національної депозитарної системи. Національний депозитарій України.

Учасники Національної депозитарної системи: депозитарії, зберігачі та реєстратори власників іменних цінних паперів.

Види депозитарної діяльності. Зберігання і обслуговування обігу цінних паперів на рахунках у цінних паперах та операцій емітента щодо випущених цінних паперів.

Кліринг та розрахунки за угодами щодо цінних паперів.

Ведення реєстрів власників іменних цінних паперів.

Тема 14. Державне регулювання ринку цінних паперів.

Правові засади державного регулювання ринку цінних паперів. Мета та форми державного регулювання ринку цінних паперів. Органи, що здійснюють державне регулювання на ринку цінних паперів.

Правовий статус Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Порядок утворення та система органів ДКЦПФР. Завдання та повноваження ДКЦПФР. Уповноважені особи ДКЦПФР та їх компетенція. Відносини ДКЦПФР з іншими органами державної виконавчої влади. Відповідальність ДКЦПФР та її посадових осіб.

НОРМАТИВНІ АКТИ:

1. Цивільний кодекс України.
2. Господарський кодекс України.
3. Закон України від 17. 09. 2008р. "Про акціонерні товариства". Відомості Верховної Ради України. - 2008.- № 50-51. - Ст. 384
4. Закон України від 23.02.2006р. "Про цінні папери та фондовий ринок". Відомості Верховної Ради України. - 2006.- №31. - Ст. 268
5. Закон України від 10.12.97. "Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів" (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - №15
6. Закон України від 18.09.91. "Про інвестиційну діяльність" (із змінами і доповненнями)// Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №47
7. Закон України від 07.03.96. "Про страхування" // (із змінами і доповненнями).Відомості Верховної Ради України. - 1996. - №18
8. Закон України від 19.09.91. "Про господарські товариства" (із змінами і доповненнями)// Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №49
9. Закон України від 25.02.94. "Про заставу" (із змінами і доповненнями)// Відомості Верховної Ради України. - 1992. - №47.
10. Закон України від 06.03.92. "Про приватизаційні папери" (із змінами і доповненнями)// Відомості Верховної Ради України. - 1992. - №26.
11. Закон України від 19.06.92. "Про приватизацію державного житлового фонду" (із змінами і доповненнями)// Відомості Верховної Ради України. - 1992. - №36.
12. Закон України від 30.10.96. "Про державне регулювання ринку цінних паперів" (із змінами і доповненнями)// Відомості Верховної Ради України. -1996. -№51. - Ст. 292
13. Закон України від 05.06.2003. "Про іпотеку" // Відомості Верховної Ради України. 2003. - №38. - Ст. 313.
14. Закон України від 19.06.2003. "Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати". Відомості Верховної Ради України. 2004. - №1. Ст. 1.

15. Закон України від 15.03.2001. "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)"// Відомості Верховної Ради України. 2001.- №21. Ст. 103.
16. Закон України від 05.04.2001. "Про обіг векселів в Україні". Відомості Верховної Ради України. 2001.- №24.- Ст. 128.
17. Закон України від 22.12.2005 р. "Про іпотечні облигації" – Офіційний вісник України. 2006, № 3.
18. Закон України від 19.06. 2003 р "Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати" //Відомості Верховної Ради України. 2004.- №1 - Ст. 1.
19. Закон України від 19.06.2003 р. "Про забезпечення вимог кредиторів і реєстрацію обтяжень"// Відомості Верховної Ради України. 2004. - № 31. Ст. 1.
20. Закон України від 01.07. 2004 р. "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень"// Відомості Верховної Ради України. 2004. - №51. Ст. 553.
21. Закон України від 02.09.1993 р. "Про нотаріат"// Відомості Верховної Ради України. 1993. - № 39.- Ст. 383.
22. Закон України від 22.11.2002. "Про приєднання України до Міжнародної конвенції про морські застави та іпотеки 1993 року"// Відомості Верховної Ради України. 2003. - №2.
23. Закон України "Про банки і банківську діяльність"// Відомості Верховної Ради України 2001.- № 5-6 Ст. 30.
24. Закон України від 19 червня 2003 р. "Про фінансово - кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю. Відомості Верховної Ради України 2003. - №52. Ст. 377.
25. Указ Президента України від 08.07.98. "Про Фонд захисту громадян-інвесторів на фондовому ринку"// Урядовий кур'єр, 1998, 16 липня.
26. Декрет Кабінету Міністрів від 17.03.93. "Про довірчі товариства" (із змінами та доповненнями" //Відомості Верховної Ради України. - 1993. -№19. - Ст. 207.
27. Концепція функціонування та розвитку фондового ринку в Україні (із змінами і доповненнями) //Відомості Верховної Ради України. - 1995. - №33. - Ст. 257
28. Положення "Про Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку". Затверджено Указом Президента України від 14.02.97. // Урядовий кур'єр, 1997, 20 лютого.
29. Положення "Про функціонування фондових бірж" Затв. рішенням ДКЦПФР 19.12.2006 /Оф. Вісник України 2007 р. №5 ст.186.
30. Положення "Про порядок реєстрації випуску акцій" Затв. рішенням ДКЦПФР 26.04.2007 /Оф. Вісник України 2007 р. №44 ст.1826.
31. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Тимчасового порядку державної реєстрації іпотек" від 31.03.2004 р. ОВ 2004, № 13. Ст.896.
32. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку "Про

- стандартну (типову) форму бланка заставної” від 04.09.2003 р. – Офіційний вісник України, 2003, № 40, ст. 2119.
33. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку “Про затвердження Положення про порядок ведення реєстру забезпечення іпотечних сертифікатів та надання регулярної інформації” від 04.10.2005 р. – Офіційний вісник України, 2005, № 44, ст. 2777.
34. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку “Про затвердження Положення про порядок реєстрації випуску сертифікатів фонду операцій з нерухомістю, що випускаються в бездокументарній формі, інформації про їх випуск та проспекту емісії” від 04.10.2005 р. – Офіційний вісник України, 2005, № 44, ст. 2778.
35. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку “Про затвердження Положення про порядок реєстрації випуску іпотечних сертифікатів, що випускаються в бездокументарній формі, інформації про їх випуск та звіту про підсумки випуску іпотечних сертифікатів” від 21.03.2006 р. – Цінні папери України, 2006, № 17.
36. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг “Про затвердження Положення про встановлення обмежень на суміщення діяльності фінансових установ з надання певних видів фінансових послуг” від 08.07.2004 р. – Офіційний вісник України, 2004, № 30 (частина 2), ст. 2047.
37. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг “Про затвердження Ліцензійних умов провадження діяльності із залучення коштів фізичних осіб – установників управління майном для фінансування об’єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю” від 24.06.2004 – Офіційний вісник України, 2004, № 30 (частина 2), ст. 2046.
38. Положення про організаційно оформлені позабіржові торговельно-інформаційні системи. Затверджено наказом ДКЦПФР від 23.12.96.
39. Положення “Про порядок проведення банками операцій з векселями” //Затв. Постановою Правління НБУ від 16.12.2002 р. № 508.
40. Інструкція про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України. Затв. наказом Міністерства юстиції України від 03.03.2004. - Офіційний вісник України. 2004, №10, ст. 639.
41. Положення про порядок розміщення, обігу та викупу цінних паперів інституту спільного інвестування. Затв. рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 9 січня 2003 р. N 3 // Офіційний Вісник України, -2003, -№6. – Ст. 270.
42. Положення про реєстрацію регламенту інститутів спільного інвестування та ведення Єдиного державного реєстру інститутів спільного інвестування. Затв. рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку N 197 від 6 липня 2002 р.// Офіційний Вісник України, -2002, - № 33. –Ст. 1549.

43. Положення про порядок реєстрації випуску акцій відкритих акціонерних товариств під час створення підприємств. Затв. рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1027 від 19 жовтня 2006 року.
44. Положення про порядок розрахунків з акціонерами корпоративного інвестиційного фонду при розміщенні акцій шляхом приватної пропозиції. Затв. рішенням ДКЦПФР № 109 від 16 березня 2005 року. // Офіційний Вісник України, - 2005, -№ 16. – Ст. 870.
45. Положення про порядок вилучення корпоративного інвестиційного фонду з Єдиного державного реєстру інститутів спільного інвестування. Затв. рішенням ДКЦПФР № 106 від 16 березня 2005 року. // Офіційний Вісник України, - 2005, - 16. – Ст.867.
46. Положення про саморегульну організацію ринку цінних паперів. Затв. рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23 грудня 1996 р.(в редакції рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 4.12.2005, № Z 1417-05.
47. Положення про порядок ведення реєстрів власників іменних цінних паперів. Затв. рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 17.10.2006, №1000.
48. Положення про порядок реєстрації випуску інвестиційних сертифікатів пайового інвестиційного фонду при їх розміщенні шляхом прилюдної пропозиції. Затв. рішенням ДКЦПФР №1485 від 27.06.2007 р. року//Офіційний вісник України, - 2007, - №69. – Ст. 114.
49. Положення про компанію з управління активами ІСІ та юридичних осіб, що здійснюють професійну діяльність з управління активами пенсійних фондів. Затв. рішенням ДКЦПФР №380 від 08.09.2004 року. //Офіційний вісник України, - 2004, - №42. – Ст. 242.
50. Порядок формування єдиного інформаційного масиву даних про емітентів цінних паперів. Затв. рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 27 травня 2003 р. №233.
51. Ліцензійні умови провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів а саме діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів. Затв. Рішенням ДКЦПФР від 26.05.2006 р. №349.
52. Правила здійснення торговцями цінними паперами комерційної та комісійної діяльності по цінних паперах. Затв. наказом ДКЦПФР № 331 від 23.12.1996.
53. Правила випуску та обігу фондових деривативів. Затв. рішенням ДКЦПФР № 13 від 24.06.1997.
54. Положення про сертифікацію осіб, що здійснюють професійну діяльність з цінними паперами в Україні. Затв. рішенням ДКЦПФР № 93 від 29.07.1998.
55. Положення про діяльність саморегульвної організації ринку цінних паперів, яка об'єднує компанії з управління активами. Затв. рішенням ДКЦПФР № 415 від 29 вересня 2004 року.

56. Положення про порядок збільшення (зменшення) розміру статутного фонду акціонерного товариства (у новій редакції). Затв. рішенням ДКЦПФР № 158 від 16 жовтня 2000.
57. Положення про порядок подання інформації компанією з управління активами про результати діяльності інститутів спільного інвестування (пайових та корпоративних інвестиційних фондів). Затв. рішенням ДКЦПФР № 216 від 1 серпня 2002.
58. Порядок формування та ведення державного реєстру фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів. Затв. рішенням ДКЦПФР № 296 від 14.07.2004.
59. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження плану заходів з реалізації Основних напрямів розвитку фондового ринку України на 2006-2010 роки” від 7 березня 2006 р. №131-р.
60. Директива 2001/34/ЄС Європейського Парламенту і Ради “Про допуск цінних паперів до офіційного лістингу на фондовій біржі і про інформацію, що повинна бути опублікована про ці цінні папери” від 28 травня 2001 року.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агарков М. Учение о ценных бумагах. М., 1993.
2. Алексеев М.Ю. Рынок ценных бумаг. М., Финансы и статистика. - 1992.
3. Алехин Б.И. Рынок ценных бумаг. Введение в фондовые операции. Самара, 1992.
4. Баран С.М. Курс вексельного права. Спб. 1893.
5. Белов В.А. Бездокументарные ценные бумаги. Научно-практический очерк. – М.: ЮрИнфор, 2001. – 106 с.
6. Бервено С.Н., Яроцький В.Л. Правове регулювання вексельного обігу в Україні. – Харків: Право. 2001.-512 с.
7. Вайян Е. Ринок цінних паперів (Європі) //Кур’єр ЮНЕСКО. – 1997. – Січень. – С.31-39.
8. Введение в рынок ценных бумаг. Колесник В.В. - Киев., АЛД. -1996.
9. Демківський А. Вексель, його форми та функції в ринковій економіці. Банківська справа. -1996. -№5.
10. Демківський А. Сучасний вексельний обіг. К., 1998.
11. Доценко-Білоус Н. Судова практика на ринку цінних паперів. // Цінні папери України. 2005, № 28, с. 2-5.
12. Доценко-Білоус Н. Договори доручення та комісії в діяльності

- торговців цінними паперами. //Цінні папери України. 2005,
13. Доценко-Білоус Н. Сертифікати ФОН: від ілюзій до розчарувань. – Цінні папери України, 2005, №11
  14. Дробышев П. Традиции и парадоксы вексельного обращения. М., 1996.
  15. Жуков Е.Ф. Ценные бумаги и фондовые рынки. М. -Банки и биржи. - 1995.
  16. Захарьин В. Всё о вексели. М., 1998.
  17. Казанцев А. Вексель в вопросах и ответах. М., 1997.
  18. Косова Т.Д. Становлення інституціональних інвесторів в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія / НАН України. Інститут економіки промисловості. – Донецьк, 2004. –С.150-155.
  19. Корнеєва О. Вексель як один з способів подолання платіжної кризи. Економіка України. -1995. -№4.
  20. Кравець В. Переказний вексель. Проблема неплатежів. -Банківська справа. -1998. -№1.
  21. Кравченко Ю.Я.Рынок ценных бумаг: Курс лекций. –К.:ВИРА-Р, 2002,- 426с.
  22. Кузнецова Н.С., Назарчук І.Р. Ринок цінних паперів в Україні: правові основи формування та функціонування. К.: Юрінком. -1998.
  23. Кейзер Т.Акционерные общества по гражданскому праву Нидерландов. //Цивилистические записки: Межвуз. Сборник науч. Трудов. – М.: Статут, 2001.-С. 346-350.
  24. Кещян В.Г. Биржевой рынок: Страницы истории и становления в современных условиях. – М.: РЭА, 1996.-351 с.
  25. Луць В.В, Сивий Р.Б., Яворська О.С., Акціонерне право: Навчальний посібник. – К.: Концерн «Видавничий дім «Ін Юре»,2004. – 256с.
  26. Мельник В. Ринок цінних паперів. К., 1998.
  27. Миркин Я.М. Ценные бумаги и фондовый рынок. М., 1995.
  28. Мозговий О.М. Фондовый рынок України. -Фінанси України. -1996.
  29. Мороз А.М. Банківська енциклопедія. К., 1993.
  30. Мороз Ю. Вексельное дело. К., 1996.
  31. Милейко Я. Поплюймо А. Іпотечні цінні папери. – Цінні папери України, 2004, №31

32. Милейко Я. Поплюймо А. Світовий іпотечний ринок: досвід, накопичений роками – Цінні папери України, 2006, №1
33. Оскольський В.В. Ринок цінних паперів України: проблеми функціонування і розвитку. -К. -КСУ. -1996.
34. Остапенко В. Акционерное дело и ценные бумаги. М., 1992.
35. Охріменко О. Проблеми випуску сертифікатів ФОН. Цінні папери України, 2006, №2
36. Петруня Ю.Є. Непрофесійні суб'єкти ринку акцій України. – К.: “Знання”, 1999.-262 с.
37. Резанова Н.С. Фінанси закордонних корпорацій /Під ред. проф. В.М.Федосова. –К.: Либідь, 1993. –208 с.
38. Румянцев Сергей. Перспективи розвитку ІВІ // Цінні папери України, - 26 січня 2006 р. - № 3 (395). – С.14.
39. Сіржук Роман. Стан та перспективи розвитку ІСІ. //Цінні папери України. – 24 червня 2004 р. -№25 (313). – С.7.
40. Спасибо-Фатеева И.В. Акционерные общества: корпоративные правоотношения, - Харьков: Право, 1998. –256 с.
41. Фельдман А.В. Основы рынка производных ценных бумаг. М., 1996.
42. Фінанси зарубіжних корпорацій. Під ред. Федосова В.М. К., 1993.
43. Фондовий ринок України. Під ред. Оскольського В.В. К.: Скарбниця. - 1994.
44. Цінні папери в Україні. Під ред. Оскольського В.В. К.: ІФБ. -1993.
45. Цінні папери в Україні. /Керівник авт. кол. В.В. Оскольський. –К.: Українська фондова біржа, 1993. –428 с.
46. Шершеневич Т.Ф. Учебник торгового права. М., 1994.
47. Яворська О.С. Проблемні питання правового регулювання ринку цінних паперів та діяльності акціонерних товариств. // Захист корпоративних прав інвесторів в світлі нового Цивільного кодексу України. Матеріали семінару 16-18 квітня 2003 року. –Львів: юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, - 2003.-С.
48. Яворська О. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. – Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2004 Вип. 40.
49. Яроцький В.П. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин (основні інструментальної концепції). Харків.

Право, 2006.

ПРАКТИКУМ ІЗ СПЕЦКУРСУ

«Правове регулювання обігу цінних паперів в Україні»

ТЕМА 1: Поняття та види цінних паперів за законодавством України

1. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Ознаки та характеристика цінних паперів.
2. Функції цінних паперів.
3. Класифікація та види цінних паперів.
4. Характеристика ринку цінних паперів.
  - 4.1. Поняття «фінансовий ринок», «фондовий ринок» та «ринок цінних паперів» та співвідношення.
  - 4.2. Структура ринку цінних паперів України.
  - 4.3. Законодавче регулювання ринку цінних паперів.

Завдання 1.

- а) Випишіть реквізити грошової лотереї. Порівняйте грошову лотерею з акцією, облигацією. Які права впливають з грошової лотереї. Чи може бути грошова лотерея цінним папером?
- б) Випишіть реквізити ощадної книжки на пред'явника. Які права впливають з ощадної книжки? Чи може бути ощадна книжка на пред'явника цінним папером? Проаналізуйте ст.143 Цивільного кодексу Росії та науковий коментар до цієї статті.
- в) Випишіть реквізити типового контракту? Які права впливають з типового контракту? Чи може бути типовий контракт цінним папером?
- г) Випишіть реквізити коносаменту (Див. ст. 138 КТМ (ВВРУ. 1995. №49. Ст. 349). Які права впливають з коносаменту? Чи може коносамент бути цінним папером? Проаналізуйте ст. 143 ЦК РФ.
- д) Випишіть реквізити страхового полісу (ст. 15 Закону «Про страхування»). Які права впливають з страхового полісу? Чи може бути страховий поліс віднесений до виду цінних паперів?

Завдання 2. У гр. К. було викрадено особисті речі, в т.ч. облигації внутрішньої державної позики випуску 1995р., на загальну суму 500 грн. Не маючи змоги отримати проценти по облигаціях, гр. К. звернувся у відділення банку, де вони були придбані із заявою про поновлення втрачених облигацій і прав за ними. Йому було відмовлено і рекомендовано звернутися до суду за місцем проживання.

Як вирішити справу? Ознайомтеся із гл. 7 ЦПК. Який порядок відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та на іменні цінні папери?

Прореферуйте: Розділ І. – Правова природа цінних паперів... У кн. Яроцький В.П. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин. Харків. 2006.

Теми для написання рефератів:

1. Становлення та розвиток ринку цінних паперів України.
2. Цінні папери як об'єкти цивільних прав.
3. Розвиток цивілістичної доктрини про цінні папери.
4. Види та функції цінних паперів в розвинутих ринкових системах.
5. Інвестиційні цінні папери.

Тема 2. Акції як цінні папери.

1. Поняття та ознаки акцій.
2. Види акцій за законодавством України. Права акціонерів – власників простих та привілейованих акцій.
3. Правове регулювання випуску та придбання акцій.
4. Види акцій в розвинутих ринкових системах.
5. Цінні папери пов'язані з акцією.

Ситуація 1. Гр. К. – акціонер ВАТ “Львівхолод” був виключений з числа акціонерів за систематичну неявку на загальні збори ВАТ. Рішення про виключення прийнято більшістю від присутніх на загальних зборах акціонерів. Одночасно було вирішено – у зв'язку з виключенням К з числа акціонерів викупити його акції за номінальною вартістю.

К. звернувся до суду з оскарженням рішення загальних зборів.

Проаналізуйте ситуацію. Який порядок та умови виключення з акціонерів ВАТ? Які правові наслідки тягне виключення з числа акціонерів? Яка доля акцій належних такому акціонеру?

Ситуація 2. Гр. Р. – акціонер ЗАТ “Жиркомбінат” був звільнений за прогул згідно із ст.40 КЗпП України. Оскільки Р. перестав бути членом трудового колективу, то йому було запропоновано уступити свої акції ЗАТ для подальшого розпорядження ними. Р. відмовився і його акції були викуплені примусово за номінальною вартістю.

Вирішіть справу. Які особливості правового статусу акціонерів ЗАТ? За яких умов АТ може викупити акції належні акціонерам? Проаналізуйте ст.32 Закону “Про господарські товариства”.

Ситуація 3. За договором купівлі-продажу організація придбала 40 тис. акцій ЗАТ. В п.2 договору зазначено, що підставою його укладення є рішення загальних зборів акціонерів, які схвалили такий договір більшістю голосів. Таке положення відповідає статуту ЗАТ. При проведенні чергових зборів акціонерів організація не була повідомлена про час і місце їх

проведення, а тому не змогла прийняти в них участь. Організація звернулася до господарського суду з позовом про скасування рішення, прийнятого загальними зборами, оскільки ним зачіпаються її інтереси.

Проаналізуйте ситуацію та вирішіть спір.

Ситуація 4. ЗАТ “РТП” звернулося в суд з позовом до групи акціонерів (250 осіб) про визнання недійсними угод щодо відчуження акціонерами своїх акцій 10% акцій ЗАТ “РТП” були продані акціонерами ВАТ “А”, яке не є акціонером ЗАТ “РТП”. Позивач вважав, що у разі продажу акцій третім особам, акціонери ЗАТ зобов’язані запропонувати спочатку свої акції самому ЗАТ або іншим його акціонерам і лише у разі їх відмови мають право відчужувати їх третім особам.

Проаналізуйте ст. 4 Закону “Про власність, ст.ст. 25,28,32 Закону “Про господарські товариства”, ст. 362 ЦКУ.

Вирішіть спір.

Ситуація 5. ЗАТ “Х” за кредитним договором з АКБ “У” отримало кредит в сумі 100 000 грн., який зобов’язувалося повернути у визначений договором термін із оплатою відсотків за користування грошми. У встановлений термін сума кредиту не була повернута. Господарський суд за заявою ЗАТ “Х” порушив справу про його банкрутство.

АКБ “У” звернувся з позовною заявою в суд і просив стягнути з відповідача – гр. К. – засновника ЗАТ “Х” – суму в 25 000 грн., що дорівнює вартості належних йому акцій.

Паралельно в господарський суд був поданий позов до ТзОВ “N” – засновника ЗАТ “Х” – про стягнення суми в 50 000 грн., що дорівнює вартості належних йому акцій.

Проаналізуйте ст. 24 Закону “Про господарські товариства”.

Хто є суб’єктом відповідальності за кредитним договором? Який статус гр. К. та ТзОВ “N”?

Вирішіть спір.

Ситуація 6. ВАТ “Х” є засновником іншого ВАТ “У” і є держателем 30% акцій. ВАТ “Х” прийняло на загальних зборах рішення про продаж зазначеного пакета акцій іншому господарському товариству за ціною, нижчою за номінальну вартість. Дізнавшись про таке рішення, ВАТ “У” заперечувало можливість укладення такої угоди і звернулося до суду про примусовий викуп пакету акцій у ВАТ “Х” за номіналом.

1. Чи вправі ВАТ “Х” продавати пакет акцій іншого господарського товариства (ВАТ “У”) ?
2. Кому може передати пакет акцій ВАТ “Х” і чи правомірні заперечення ВАТ “У”?
3. За якою ціною може здійснюватися продаж акцій на фондовому ринку? Чи можливим є продаж за ціною, нижчою за номінал?

Вирішіть спір.

Ситуація 7. Акціонер Р. (власник 5% акцій ЗАТ “Н”) вирішив продати свої акції гр. О за погодженою ними ціною. Дізнавшись про таку угоду, ЗАТ “Н” звернулося до суду про визнання угоди недійсною і скасування перереєстрації права власності. ЗАТ “Н” в позовній заяві зазначило:

1. оскільки акціонерне товариство є закритим, то його акції не можуть вільно продаватися чи купуватися
2. статутом ЗАТ “Н” передбачено, що акціонери ЗАТ та саме акціонерне товариство мають переважне право на придбання акцій акціонера, який їх продає.
3. Оскільки чинним законодавством не врегульовано питання купівлі – продажу акцій ЗАТ при виході (виключенні) акціонера то повинні застосовуватися положення статуту.

Оскільки Р. не дотримав статутних процедур то угода має бути визнана недійсною з переведенням прав покупця на ЗАТ

Проаналізуйте ситуацію. Ознайомтеся із ст. ст. 25,28,32 п.3. ст. 41 Закону “Про господарські товариства”, ст. 362 ЦКУ.

Чи правомірні вимоги ЗАТ?

Запропонуйте вирішення ситуації з правовим обґрунтуванням.

Ситуація 8. В порядку спадкування неповнолітній О. (12 років) став власником 2000 акцій ВАТ “Н”. Протягом двох останніх років ВАТ платило незначні дивіденди по акціях і батьки неповнолітньою вирішили продати ці акції іншому ВАТ “К”, яке вело скупку за ціною, вищою за номінал.

При реєстрації права власності реєстраційна компанія зажадала від батьків письмове рішення органу опіки і піклування про згоду на укладення такої угоди.

Проаналізуйте ситуацію, дайте вирішення з правовим обґрунтуванням.

Теми для написання рефератів.

1. Захист прав акціонерів (на аналізі матеріалів судової практики).
2. Проблема захисту прав “дрібних акціонерів” та її вирішення в національному та зарубіжному законодавстві.
3. Правова природа корпоративних прав.
4. Право власності в акціонерних товариствах.
5. Правова природа цінних паперів, пов’язаних з акціями.

Тема 3. Облігації, казначейські зобов’язання, ощадні сертифікати як види цінних паперів.

1. Поняття, ознаки та види облігацій за законодавством України.
2. Казначейські зобов’язання республіки. Поняття, види.
3. Основні характеристики ощадних сертифікатів.

Завдання 1. Складіть порівняльну таблицю акцій та облігацій як видів цінних паперів.

Завдання 2. Дайте порівняльну характеристику облігацій та казначейських зобов'язань

Завдання 3. Проаналізуйте договір позики (ст. 1046,1047 ЦК 2003 р.) та облігацію як цінний папір. В чому відмінність між розпискою та облігацією? Які наслідки впливають з договору позики та з емісії облігацій?

Завдання 4. Визначте емітентів облігацій та охарактеризуйте їх правовий статус.

Проаналізуйте розділ ІУ Закону “Про цінні папери та фондовий ринок”, Положення про порядок реєстрації випуску акцій відкритих акціонерних товариств і облігацій підприємств (затв. рішенням ДКЦПФР від 9 лютого 2001 р.)

Завдання 5. Ознайомтеся із ст.ст. 843, 844 ЦК РФ (Див. Коментарий к Гражданському кодексу РФ ч. II Под ред. Садикова О.Н. М. 1998).

Проаналізуйте ст. 13 Закону України “Про цінні папери та фондовий ринок”. Яка різниця між ощадним та депозитним сертифікатом?

Теми для написання рефератів:

1. Порядок випуску та обіг облігацій внутрішніх державних позик.
2. Правовий режим депозитних сертифікатів.
3. Казначейські зобов'язання: національний правовий режим та світовий досвід.

Тема 4: Правове регулювання вексельного обігу за законодавством України.

1. Поняття та особливості вексельного права. Вексельне законодавство України.
2. Поняття, реквізити та види векселів за законодавством України.
3. Суб'єкти вексельного обігу.
4. Передача векселів. Поняття, форми, види та функції індосаментів.
5. Здійснення платежу за векселем.
6. Акцент векселів. Доміциляція.
7. Вчинення протесту векселів. Види протестів
8. Вексельна давність
9. Вексельне поручительство – аваль.

Завдання 1. Проаналізуйте положення Закону “Про обіг векселів в Україні”. Які особливості застосування уніфікованого вексельного закону в Україні?

Завдання 2. Зобразіть схематично операцію з видачі та погашення простого та переказного векселя. Дайте тлумачення основних понять вексельного права: трасант, трасат, ремітент, індосамент, індосація, індосант, аваль, а-візо, а-дато, доміциляція, соло вексель, акцепт, алонж.

Завдання 3. Складіть порівняльну таблицю уступки вимоги (цесії) та індосації. Які спільні та відмінні риси цесії та індосації.

Завдання 4. Порівняйте цивільно-правові договори поруки та гарантії (способи забезпечення виконання зобов'язання – ст.ст 533 - 559, ст.ст. 560-569 ЦКУ.) та авалування векселя.

Завдання 5. Прореферуйте оглядовий лист Вищого арбітражного суду від 11.12.2000. “Про практику вирішення окремих спорів, пов'язаних з вексельним обігом”.

Які особливості вексельного обігу?

Назвіть основні нормативні акти вексельного права в Україні.

Ситуація 1. Згідно із протоколом за участю трьох сторін про залік взаємної заборгованості між ВАТ “Спецхімія”, КСП “Прогрес”, ПП “Світанок” та 3-х стороннім договором ВАТ “Спецхімія” емітувало простий вексель на КСП “Прогрес” на суму 32 тис.грн. із строком платежу за пред'явленням. КСП шляхом індосаменту передало вексель ПП “Світанок”. ПП “Світанок” пред'явило вексель до оплати ВАТ. ВАТ згідно акту прийому передачі (без дати) прийняло вексель.

За підсумками перевірки фінансово-господарської діяльності управлінням Державного казначейства у Львівській області було скасовано протокол і визнано незаконним договір між сторонами, оскільки ВАТ з контрольним пакетом, що належить державі, не вправі укладати угоди про взаємозалік заборгованості (рішення правління).

ПП “Світанок” звернулося до господарського суду про оплату суми зазначеної у векселі.

Проаналізуйте ситуацію і дайте відповідь на такі запитання:

1. Чи може бути визнаний недійсним вексель з підстав визнання недійсною угоди, з якої він виник?
2. Чи правомірні вимоги ПП “Світанок”?
3. Яким буде рішення суду по суті спору? Сформулюйте резолютивну частину рішення.

Ситуація 2. ЗАТ “Монтажбуд” емітувало на ВАТ “Завод будівельних матеріалів” простий вексель на суму 41 тис.грн. із строком платежу за пред'явленням. За рядом послідовних індосаментів вексель був переданий ПП “Європластик”, ВАТ “Автодор”, ЗАТ “Шляхбуд”, ТзОВ “Надія”. Останнє 20.02.2000. пред'явило вексель до оплати ЗАТ “Монтажбуд”, яке на момент пред'явлення фактично було на стадії ліквідації.

Які перспективи на оплату у ТзОВ “Надія”?

Проаналізуйте новели Закону “Про обіг векселів в Україні” в частині оплати векселя.

Які особливості вексельного права?

Що означає солідарна відповідальність за вексельним правом?

Теми для написання рефератів:

1. Застосування векселів за законодавством України.
2. Протест векселів на основі аналізу матеріалів нотаріальної практики).
3. Вексельна давність.
4. Аналіз судової практики вексельного обігу.
5. Банківські операції з векселями.

Тема 5: Іпотечні цінні папери.

1. Правова природа іпотечних цінних паперів як об’єктів цивільних прав.
2. Види іпотечних цінних паперів.
  - 2.1 Заставна: порядок видачі, форма, способи передачі, права із заставної.
  - 2.2. Іпотечні сертифікати: ознаки та види; права власників іпотечних сертифікатів.
  - 2.3. Іпотечні облігації: поняття та види; права власників звичайних та структурованих іпотечних облігацій; виконання зобов’язань за іпотечними облігаціями.
  - 2.4. Сертифікати ФОН: види та особливості їх обігу.

Завдання 1. Охарактеризуйте правовий режим іпотечних цінних паперів. Які із законодавчо встановлених видів є емісійними (неемісійними) цінними паперами? В якій формі випускаються іпотечні цінні папери?

Завдання 2. Порівняйте передачу прав за заставною, індосамент векселя та цесію.

Завдання 3. На підставі аналізу Закону «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю», охарактеризуйте порядок утворення та правовий статус ФФБ та ФОН. Які функції сертифікатів ФОН? Чи є сертифікати ФОН інвестиційними цінними паперами? Які ризики інвестування у сертифікати ФОН?

Завдання 4. Дайте порівняльну характеристику іпотечних облігацій та іпотечних сертифікатів.

Теми для написання рефератів:

1. Правова регламентація ринку нерухомості.
2. Заставна: теорія та практика застосування.

3. Залучення коштів у будівництво житла шляхом емісії цінних паперів: національна практика та зарубіжний досвід.

Тема 6. Правовий статус учасників ринку цінних паперів України.

1. Характеристика ринку цінних паперів України
2. Учасники фондового ринку України. Правовий статус емітентів цінних паперів.
3. Правовий статус Інститутів спільного інвестування (корпоративних та пайових інвестиційних фондів).
  - а) класифікація ІСІ;
  - б) порядок утворення, статутний фонд корпоративного інвестиційного фонду;
  - в) види, порядок формування та компетенція органів корпоративного ІФ;
  - г) припинення діяльності корпоративного ІФ;
  - д) пайовий інвестиційний фонд, порядок утворення;
  - е) правовий режим інвестиційних сертифікатів
  - є) правовий статус компаній з управління активами ІСІ.
4. Правовий статус страхових компаній, пенсійних фондів як інвесторів на фондовому ринку України.
5. Правовий статус саморегульованої організації

Завдання 1. Дайте визначення понять на основі аналізу Закону України “Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди): активи ІСІ; інвестиційна декларація; інвестиційний сертифікат; приватне розміщення цінних паперів; проголошені цінні папери ІСІ; регламент ІСІ.

Теми для написання рефератів:

1. Захист прав інвесторів (на аналізі матеріалів судової практики).
2. Правовий статус компанії з управління активами ІСІ.
3. Права власників інвестиційних сертифікатів.
4. Емісія цінних паперів ІСІ та порядок її здійснення.
5. Саморегульована організація на ринку цінних паперів.
6. Страхові компанії як інвестори на ринку цінних паперів: національний та світовий досвід.

Тема 7. Правовий статус фінансових посередників на ринку цінних паперів України.

1. Види професійної діяльності на ринку цінних паперів України та умови її провадження.
2. Правовий статус довірчих товариств. Довірчі операції.
3. Довірчі операції банків.
4. Правовий статус торговців цінними паперами
  - а) умови провадження діяльності торговцями цінних паперів;
  - б) комісійна та комерційна діяльність з цінними паперами

Теми для написання рефератів:

1. Довірча власність за законодавством України.
2. Правове регулювання діяльності торговців цінними паперами.
3. Професійна діяльність на ринку цінних паперів.
4. Банки як учасники ринку цінних паперів.
5. Державний контроль за діяльністю професійних учасників ринку цінних паперів.

Тема 8. Правове регулювання біржового та позабіржового ринків цінних паперів.

1. Організаційно-правові засади функціонування фондових бірж
  - а) умови видачі свідоцтва фондової біржі
  - б) порядок реєстрації фондових бірж
2. Порядок торгів на фондовій біржі. Лістинг.
3. Способи торгів цінними паперами.
4. Біржові угоди з цінними паперами
5. Позабіржовий ринок цінних паперів
  - а) правовий статус торгово-інформаційних систем (ТІС)
  - б) порядок створення ТІС.
6. Державний контроль за організаторами торгівлі цінними паперами.

Завдання 1. Охарактеризуйте особливості біржового та позабіржового ринків цінних паперів (Положення про реєстрацію фондових бірж та торговельно – інформаційних систем і регулювання їх діяльності Затв. рішенням ДК ЦПФР від 11.11.1987 р.) Див. Оскольський В.В. Ринок цінних паперів України: проблеми функціонування і розвитку. К. КСУ. 1996.

Завдання 2. Охарактеризуйте види, особливості порядку укладення, форми та зміст угод з цінними паперами.
(див. Мендрул О.Т., Шевчук І.А. Ринок цінних паперів. Київ. 1998. с.133-147).

Завдання 3. Проаналізуйте законодавчі вимоги лістингу цінних паперів за національним та зарубіжним законодавством. Які умови допуску акцій до біржових торгів ?

Теми для написання рефератів:

1. Правовий статус фондової біржі.
2. Правовий статус торгово-інформаційних систем.
3. Угоди з цінними паперами.
4. Правовий статус біржових посередників: біржові брокери та дилери.
5. Правове забезпечення контролю на ринку цінних паперів.

Тема 9. Правове регулювання депозитарної діяльності в Україні.

1. Характеристика Національної депозитарної системи України:

- а) структура Національної депозитарної системи;
  - б) учасники Національної депозитарної системи.
2. Депозитарна діяльність в Україні:
- а) операції, які здійснюють депозитарні установи;
  - б) обслуговування операції з цінними паперами на рахунках у цінних паперах;
  - в) обслуговування операції емітента щодо випущених ним цінних паперів;
  - г) знерухомлення цінних паперів, випущених в документарній формі;
  - д) ведення реєстрів власників іменних цінних паперів;
  - е) кліринг та розрахунки за угодами щодо цінних паперів.

Завдання 1. На підставі Закону України від 10 грудня 1997 р. “Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні” дайте визначення наступних понять:

бездокументарна та документарна форми випусків цінних паперів;
глобальний сертифікат; депозитарій; депозитарний договір; електронна торгово-інформаційна мережа; зберігач; знерухомлення цінних паперів; відокремлений та колективний способи зберігання цінних паперів; організаційно оформлений позабіржовий ринок цінних паперів; реєстратор; реєстр власників іменних цінних паперів.

Завдання 2. Проаналізуйте Положення про депозитарну діяльність (затв. рішенням ДКЦПФР від 26.05.1998 р. з наступними змінами і доповненнями) та дайте визначення понять: депозитарні активи; депозитарна операція; депонування цінних паперів; операції емітента щодо випущених ним цінних паперів: розміщення цінних паперів.

Завдання 3. Проаналізуйте Положення про депозитарну діяльність Національного банку України (затв. постановою Правління НБУ від 19.березня 2003 р.). Які особливості депозитарної діяльності з державними цінними паперами? Які повноваження НБ як депозитарію на ринку державних цінних паперів? Які особливості в порядку укладення та виконання депозитарних договорів з НБУ як депозитарієм? Які операції з державними цінними паперами обслуговує НБУ як депозитарій?

Завдання 4. Ознайомтеся та проаналізуйте рішення господарського суду м. Києва від 06.02.2003 р. у справі за позовом ВАТ “Міжрегіональний фондовий епоз” до ДКЦПФР про визнання недійсними окремих норм Положення про порядок ведення реєстрів власників іменних цінних паперів.

Ситуація 1. Реєстратор ЗАТ “Р-к” надає послуги ВАТ “Б” із ведення реєстру власників іменних цінних паперів.

Згідно із ст. 41 Закону “Про порядок контролю за реєстрацією акціонерів для участі у загальних зборах акціонерів” (затв. рішенням

ДКЦПФР від 23.12.1998 р.) реєстрація учасників зборів проводиться за реєстром, складеним на дату проведення загальних зборів акціонерів у письмовій формі 23 квітня N-го року були скликані загальні збори акціонерів ВАТ “Б”. ВАТ не зверталось до реєстратора із запитом про підготовку реєстру і збори були проведені за списками, складеними правлінням ВАТ.

Які порушення чинного законодавства допущені в даній ситуації? Які санкції можуть бути застосовані до ВАТ і ким? Чи є законним проведення загальних зборів?

Дайте правовий аналіз ситуації.

Теми для написання рефератів:

1. Правове регламентація діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів.
2. Депозитарна діяльність Національного банку України.
3. Правовий статус учасників Національної депозитарної системи України.
4. Зберігання цінних паперів.
5. Функції Національної депозитарної системи України.

Тема 10. Державне регулювання ринку цінних паперів.

1. Правові засади державного регулювання ринку цінних паперів
2. Мета та форми державного регулювання ринку цінних паперів.
3. Правовий статус ДКЦПФР.
  - а) порядок утворення та система органів ДКЦПФР;
  - б) повноваження ДКЦПФР;
  - в) уповноважені особи ДКЦПФР та їх компетенція;
  - г) відповідальність ДКЦПФР та їх посадових осіб.

Ситуація 1. ВАТ “Х” звернулося до Вищого господарського суду з позовом про зобов’язання ДКЦПФР здійснити реєстрацію звіту про наслідки підписки на акції та реєстрацію випуску акцій ВАТ “Х”. Згідно із Законом “Про цінні папери і фондовий ринок” позивач 4 жовтня N-го року та 8 листопада N-го року звернувся до відповідача із заявами про реєстрацію звіту про наслідки підписки на додатковий випуск акцій ВАТ “Х” та випуску акцій. До заяв додані документи, передбачені п.п. 23,28 Положення про порядок реєстрації випуску акцій і облігацій підприємств та інформації про їх емісію.

Відповідач відмовив у реєстрації звіту та випуску акцій шляхом надіслання листа.

Проаналізуйте Положення про ДКЦПФР. Який порядок прийняття та оформлення рішень ДКЦПФР? Чи може лист ДКЦПФР про відмову в реєстрації розглядатися як рішення по суті?

Вирішіть спір.

Ситуація 2. В місцевий суд м. N. звернувся з позовною вимогою один із засновників ЗАТ про спонукання товариства зареєструвати випуск акцій і видати йому сертифікат акції.

З обставин справи слідує, що ЗАТ подало документи для реєстрації випуску акцій в територіальне управління ДКЦПФР за місцем знаходження, але в реєстрації було відмовлено через невідповідність поданих документів вимогам законодавства.

Територіальне управління ДКЦПФР було притягнуто до участі у справі як третя особа на стороні відповідача, яка не заявляє самостійних вимог.

Проаналізуйте ситуацію. Яка роль територіального управління у розгляді справи?

Вирішіть спір.

Ситуація 3. Під час проведення працівниками територіального управління ДКЦПФР контролю за реєстрацією акціонерів для участі у загальних зборах акціонерів ВАТ “Х” було виявлено порушення вимог законодавства, зокрема:

- 1) реєстрація акціонерів для участі у загальних зборах та визначення кворуму проводились не на підставі реєстру власників іменних цінних паперів, складеного на день проведення загальних зборів;
- 2) підрахування кворуму на загальних зборах здійснювалось з урахуванням осіб, які підписалися на акції нового додаткового випуску і які не були акціонерами товариства?

Які форми реагування на виявлені порушення передбачені чинним законодавством? Які засоби впливу може використовувати ДКЦПФР та її територіальні управління при виявленні порушень законодавства? Чи можуть бути предметом оскарження до суду дії (документи) територіальних управлінь, ДКЦПФР?